

Perspectiefnota 2024

Gemeente Landsmeer

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Aanbiedingsbrief	3
Leeswijzer	4
Inleiding	5
Ontwikkelingen per programma	6
Het financieel perspectief	16

Aanbiedingsbrief

Perspectiefnota 2024

Voor u ligt de Perspectiefnota 2024 die u in samenhang met het Collegeprogramma 2023-2026 wordt aangeboden.

Het Collegeprogramma is gebaseerd op de samenwerkingsagenda van de samenwerkende partijen. Daarbij is het verheugend te constateren dat ook andere fracties zich hierin lijken te kunnen vinden. In het kader van “je moet elkaar iets gunnen” wil het college rekening houden met de wensen van een zo groot mogelijk deel van de gemeenteraad. In het Collegeprogramma staat aangegeven waar de aandachtspunten en prioriteiten voor de resterende bestuursperiode tot de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 liggen.

In deze Perspectiefnota 2024 vindt u de financiële vertaling van het Collegeprogramma op hoofdlijnen. Hierbij is rekening gehouden met autonome ontwikkelingen binnen de verschillende programma's. Uiteraard voor zover tot en met de mei-circulaire bekend, voor zover relevant en voor zover het mogelijk is dit in te schatten.

Het college streeft ernaar een zo helder mogelijk beeld te geven van de plannen en de financiën teneinde uw raad optimaal in positie te brengen om kaders mee te geven voor de Begroting 2024. In de Begroting 2024 wordt vervolgens de september-circulaire verwerkt.

Als we iets geleerd hebben de afgelopen jaren is het wel dat de toekomst moeilijk te voorspellen is. Als gemeente worden wij geconfronteerd met autonome ontwikkelingen en incidenten die op tal van manieren op elkaar inwerken en consequenties hebben. Dat kan zijn qua gemeentelijk takenpakket (dat zich allengs uitbreidt), de financiën (structureel krap), het realisatievermogen van de organisatie (moeilijke arbeidsmarkt), enzovoorts. Daarmee blijven het onzekere tijden en is het raadzaam om onze ambities te vertalen naar verstandige keuzes binnen de financiële middelen die beschikbaar zijn.

Het meerjarenperspectief tot en met 2027 is op dit moment positief, behalve in 2026. Hierbij moet opgemerkt worden dat we een aantal zaken nog niet financieel kunnen vertalen. De indexering van de personeelslasten is dat wél (er is een nieuwe CAO vastgesteld) en deze is dan ook doorgevoerd. De indexering van de overige budgetten nog niet, omdat daarvoor in de september-circulaire vermoedelijk ruimte komt. Met de kaders die uw raad meegeeft zullen we zo tot een sluitende Begroting 2024 komen.

De Perspectiefnota 2024 geeft in samenhang met het Collegeprogramma richting aan de komende jaren. Wij willen uw raad hiermee een goede basis geven voor de afwegingen en keuzes die u met elkaar in het belang van alle Purmerlanders, Ilpers en Landsmeeders gaat maken. Wij wensen u daarbij een goed debat en veel wijsheid toe.

Leeswijzer

Financiële cijfers

De financiële cijfers in tabellen staan altijd weergegeven in hele euro's, tenzij anders vermeld. Lasten staan negatief weergegeven en baten positief. Staat er bij de verschillenkolom een negatief bedrag dan is dat nadelig (meer uitgegeven of minder ontvangen).

Wanneer bij mutaties het begrip "budgettair neutraal" wordt gebruikt, dan betekent dit een mutatie welke geen geld kost of oplevert. Deze duiding geeft helderheid als een budgettair neutrale mutatie over meerdere programma's impact heeft. Door aan de toelichting toe te voegen dat de mutatie budgettair neutraal is weet u als lezer dat een en ander neutraal gedekt is.

Indeling

In het hoofdstuk 'Het financieel perspectief' krijgt u een beeld op hoofdlijnen van de behaalde resultaten en wordt het financiële resultaat kort toegelicht. In de programma's wordt ingegaan op de beleidsontwikkelingen per programma.

Inleiding

Met de Perspectiefnota 2024 worden de kaders meegegeven voor het opstellen van de komende programmabegroting 2024-2027.

De opbouw van dit document is als volgt. Allereerst worden in het hoofdstuk 'Ontwikkelingen per programma' de verschillende beleidsontwikkelingen die relevant zijn voor deze perspectiefnota gepresenteerd. Deze ontwikkelingen zijn tekstueel uiteengezet en waar mogelijk zijn er financiële gevolgen aan verbonden (concreet of indicatief). Vervolgens worden de financiën besproken in het tweede hoofdstuk 'Het financieel perspectief'.

Het financieel perspectief is opgedeeld in twee onderdelen:

- het budgettair beeld: hierin wordt weergegeven wat de stand van de begroting is na vaststelling van de eerste bestuursrapportage 2023 en de structurele doorwerking van alle posten in deze perspectiefnota;
- ontwikkelingen: in deze tabel worden de ontwikkelingen weergegeven en daarna toegelicht.

Door de bovenstaande indeling aan te houden wordt het inzichtelijk wat de verwachte stand zal zijn van de Begroting 2024 met de ontwikkelingen die zich nu al voordoen. De raad kan deze "oningekeurde" stand als vertrekpunt nemen om besluiten te nemen over de wensen en ontwikkelingen binnen de verschillende beleidsprogramma's. De tekstuele duiding in de programma's kunnen daarbij als leidraad c.q. achtergrond gebruikt worden.

Mei-circulaire

De mei-circulaire 2023 is op programmaniveau in deze perspectiefnota verwerkt. Hierbij is uiteraard het vrij besteedbare deel van groot belang. In het programma 'Financiën' treft u het verschil aan tussen de december-circulaire 2022 en deze mei-circulaire.

Ontwikkelingen per programma

In dit hoofdstuk zullen de beleidsontwikkelingen binnen programma's worden gepresenteerd.

Algemeen bestuur

Bestuurlijke toekomst

In februari 2023 zijn de kernkwaliteiten, na een uitvoerig participatietraject, definitief vastgesteld. Deze dienen als uitgangspunt voor de keuze van een fusiepartner en de daarop volgende onderhandelingen. Tegelijkertijd heeft het college gesprekken gevoerd met de buurgemeenten, de uitkomsten van deze gesprekken zijn in het voorjaar van 2023 middels een raadsinformatiebrief met de gemeenteraad gedeeld. Begin juli 2023 vindt er een thema-avond plaats om de verschillende scenario's te bespreken, afgezet tegen de tijd. Inmiddels is er meer duidelijkheid aan het ontstaan in de gemeente Oostzaan. Ook in 2024 zal de bestuurlijke toekomst de onverminderde aandacht van het college en de raad krijgen.

Participatie

De gemeente wil participatie inzetten bij projecten die veel inwoners aangaan. Welk vorm van participatie we gaan gebruiken en hoe we hier in Landsmeer, met de beschikbare middelen, mee om gaan, zal vastgelegd worden in het beleidskader participatie. Dit beleidskader wordt in de loop van 2023 opgesteld en zal vervolgens aan de raad ter vaststelling worden aangeboden.

Uitgangspunt is dat de kosten voor participatie zijn afgeleid van het beleids- of projectbudget, zoals bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van de Omgevingsvisie. Hiervoor wordt een participatieplan als uitgangspunt gebruikt. Dit moet na het reces bekend worden. Er is nog geen apart budget noch formatie voor participatie binnen de gemeente Landsmeer. Hierover zullen keuzes gemaakt moeten worden. Elke vorm van participatie buiten een project(budget) zal vertaald moeten worden in een budget.

Dienstverlening

In 2024 zullen we onze werkprocessen, dienstverlening en de bedrijfsvoering verder gaan digitaliseren. Het goed vastleggen, beschermen en gebruiken van informatie blijft daarbij essentieel en is een cruciale voorwaarde.

In verband met het feit dat de gemeente Amsterdam heeft aangegeven te willen stoppen met hun dienstverlening voor onze gemeente, wordt gekeken of zowel de BAG, als de BGT en de inning van belastingen en heffingen bij een andere partij ondergebracht kunnen worden. In de loop van 2023 zullen wij met een voorstel komen. Een offerte hiervoor is binnen en de eerste financiële doorrekening laat zien dat wij voor deze uit te besteden diensten geen extra budget nodig hebben.

Informatiebeveiliging en Privacy

Informatiebeveiliging en Privacy staan in Landsmeer hoog op de agenda. Er wordt gewerkt aan een structurele bezetting van ondersteuningscapaciteit om deze thema's goed te borgen in de organisatie. Er worden meerdere onderwerpen en projecten opgepakt om de informatieveiligheid verder te bevorderen binnen de organisatie, zoals een bewustwordingscampagne voor medewerkers, de realisatie van DPIA's en het jaarlijks in kaart brengen van de ICT infrastructuur. Sinds 2016 is in de Europese Unie de NIS-richtlijn (*Network and Information Systems*) van kracht. Deze richtte zich vooral op de beveiliging van kritieke infrastructuur. Lidstaten moeten deze richtlijn uiterlijk in oktober 2024 hebben omgezet in lokale wetgeving. In Nederland gaat deze wet NIB2 heten (Netwerk- en Informatiebeveiliging). Het is duidelijk dat deze wet voor de

informatiebeveiliging van gemeenten flinke gevolgen zal gaan krijgen. Er moeten op landelijk niveau echter nog veel besluiten genomen worden, waardoor over de praktische invulling en consequenties op dit moment nog weinig gezegd kan worden.

De bescherming van privacy en onze gegevens wordt steeds belangrijker. Op dit terrein hebben wij slagen gemaakt de afgelopen jaren, maar lopen wij nu echt tegen een plafond aan qua capaciteit. We moeten vaststellen dat het voor de toekomst onvoldoende geborgd is. Op dit moment worden plannen van aanpak opgesteld om de komende jaren bij te sturen. Echter zal het zonder verdere specialisatie van functies niet voldoende van de grond komen. Bij de rapportage van het realisatieonderzoek van de gemeente zal dit ook naar voren komen.

Archief

De gemeenten van de regio Waterland vallen als overheidsorganen onder de Archiefwet en de Colleges van Burgemeester en Wethouders zijn zorgdragers voor het archief. De daaruit voortvloeiende taken van de deelnemende gemeenten zijn deels gedelegeerd aan het Waterlands Archief en vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling. Daaruit vloeien de volgende kerntaken van het Waterlands Archief voort: publiek, beheer en toezicht.

De gemeentelijke bijdrage van de gemeente Landsmeer is begroot op € 95.147 voor 2024 oplopend tot € 101.846 voor 2027. Aandachtspunt is dat het bestuur van het Waterlands Archief bezig is om de bedrijfsvoering anders te gaan beleggen. Verschillende opties worden nu besproken en er zal in 2023 een besluit volgen. De kosten die hiermee gemoeid zijn, zijn tijdens het opstellen van deze perspectiefnota nog niet bekend. Het is zeer aannemelijk dat de bijdrage hoger uitvallen.

Regionale Samenwerking

Vanwege de bestuurskracht van de gemeente Landsmeer, zullen we er met de verschillende samenwerkingen (de buurgemeenten, de regio Zaanstreek-Waterland, Gemeenschappelijke Regelingen, MRA en Provincie) voor moeten zorgen dat onze gemeente aangehaakt is op regionaal niveau. Er zal worden onderzocht welke inzet en middelen hiervoor nodig zijn en wat we lokaal niet meer doen.

In juni 2024 wordt de nieuwe MRA Agenda vastgesteld. Hiervoor kunnen deelregio's een propositie aanleveren. In het voorjaar van 2023 hebben de gemeenteraden van Zaanstreek-Waterland de kans gehad een zienswijze te geven op de geactualiseerde conceptpropositie van onze deelregio. Deze zienswijzen worden verwerkt en in het najaar van 2023 worden deze ter definitieve vaststelling aangeboden aan de raden, om vervolgens naar de MRA gestuurd te worden. Deze proposities worden vervolgens verwerkt in de nieuwe MRA Agenda.

Integrale veiligheid

Veiligheid

In 2023 wordt er een nieuw integrale veiligheidsbeleid 2024-2027 vastgesteld, waarna er een 'Uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid' voor 2024 en 2025 kan worden opgesteld. De raad heeft in juni ingestemd met verhogingen van de bijdrage aan de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland (VrZW). Deze bedragen zijn structureel opgenomen in deze perspectiefnota (€ 207.000 voor 2024 oplopend tot € 257.000 in 2027).

Openbare orde

De gemeente heeft een regisserende rol op het gebied van openbare orde en veiligheid voor de inwoners, bedrijven en instellingen. Met partners zoals de politie en maatschappelijke organisaties wordt samengewerkt. Ook inwoners spelen een belangrijke rol bij het handhaven van de openbare orde en veiligheid, zowel door het nemen van preventieve maatregelen als via meldingen over situaties waar de gemeente, of een van haar partners, haar rol kan nemen. Het college wil aandacht besteden aan veiligheidsrisico's, ondermijning tegengaan en openbare orde incidenten effectief aanpakken.

Handhaving

Het is de verwachting dat we eind 2023 een beleids- en uitvoeringsplan voor de gemeentelijke handhaving kunnen opstellen. Mogelijke financiële gevolgen zijn afhankelijk van de ambities. De kosten zijn nog niet inzichtelijk en eventuele wijzigingen worden voorgelegd bij de vaststelling van de plannen. In het meerjarig uitvoeringsplan zullen voorstellen worden gedaan om handhaving meer zichtbaar te maken en wordt ook het onderzoek gepland naar het invoeren van de bestuurlijke boete. Hier kan de raad een afweging maken van de kosten en prioriteiten.

Ruimtelijk domein

Omgevingswet

De Omgevingswet treedt 1 januari 2024 in werking. Op basis van deze wet moet de gemeente Landsmeer een omgevingsvisie vaststellen en deze visie vervolgens concreet uitwerken in een omgevingsplan. Het omgevingsplan vervangt alle vigerende bestemmingsplannen. De kosten van deze projecten worden gedekt uit de reserve bestemmingsplannen.

Naast het veranderende instrumentarium beoogt de Omgevingswet ook een cultuurverandering tot stand te brengen. Een dergelijk verandering komt niet tot stand op basis van een inwerkingtreding van een wet maar gaat geleidelijk. De komende jaren zal hier dan ook aandacht voor moeten zijn.

Ruimtelijke projecten

Duidelijk is dat de ambities op het gebied van woningbouw groot zijn in Landsmeer en de mogelijkheden beperkt. Inzet is dan ook om te kijken naar wat wél mogelijk is. Daarbij kijken we naar zowel inbreiding als uitbreiding (van de bebouwde omgeving) en de mogelijkheid om bedrijfslocaties te bestemmen voor woningbouw.

Een bijzonder aandachtspunt is huisvesting voor de doelgroepen senioren en jongeren. Daarbij worden ook alternatieve woonvormen overwogen. We kijken hierbij nadrukkelijk naar andere gemeenten, de provincie en woningbouwcorporaties als het gaat om ondersteuning in capaciteit en expertise.

Wij gaan zelf aan de slag met bouwprojecten op gemeentegrond. Voornemen is om woningbouw te realiseren op de locatie van het voormalig buurthuis de Burcht in Purmerland en de locatie van de voormalige gemeentewerf aan de Violierweg in Landsmeer.

Voor andere locaties proberen we huidige bouwplannen te versnellen en ruimte te creëren voor nieuwe ontwikkelingen. We trekken hierin gezamenlijk op met andere groen-landelijke gemeenten in onze regio in een lobby richting de Provincie.

In samenspraak met beide woningcorporaties die actief zijn in onze gemeente proberen we een substantieel aantal sociale huurwoningen toe te voegen aan de bestaande woningvoorraad.

Ontwikkeling resort A10

Voor de ontwikkeling van een resort langs de A10 zijn de kosten en opbrengsten opgenomen in een door de raad vastgestelde grondexploitatie, die sluit met een significant positief saldo. Momenteel wordt in kaart gebracht of op (een gedeelte van) de locatie ook woningbouw kan worden gerealiseerd. Afhankelijk van de uitkomst van dit onderzoek en de daarop volgende politieke afwegingen, wordt duidelijk wat de financiële gevolgen zijn en hoe deze mogelijk doorwerken in de begroting.

Mobiliteit

We gaan een onderzoek doen naar hoe we de gemeente fiets- en voetgangersvriendelijker kunnen maken. Hierbij leggen we wederom de verbinding met externe partners zoals bijvoorbeeld de Vervoerregio. Parallel aan dit onderzoek kijken we naar eventuele *quick wins* om de verkeersveiligheid op het Lint te vergroten. De uitkomsten van dit onderzoek kunnen in 2024 en volgende jaren aanleiding geven tot begrotingsvoorstellen.

Vergunningverlening en handhaving op gebied van bouw- en ruimtelijke ordening

We zijn aan het onderzoeken of de werkzaamheden op het gebied van toezicht en (juridische) handhaving kan worden overgedragen aan de Omgevingsdienst IJmond. Het proces is binnen onze organisatie te kwetsbaar en is er te weinig formatie om dit goed te kunnen borgen. Het behouden van de taken binnen onze eigen organisatie zou leiden tot een toename in de kosten en ook het uitbesteden van de taken leidt tot een toename van de kosten. De uitkomsten van dit onderzoek en de keuzes die hierin gemaakt kunnen worden, zullen middels een apart raadsvoorstel aan uw raad worden voorgelegd. Vooruitlopend op de uitkomsten hebben wij hiervoor wel al een indicatief bedrag opgenomen

Afval

Het nieuwe afvalbeleidsplan is inmiddels grotendeels geïmplementeerd. Begin 2024 worden nog verzamelcontainers geplaatst voor de kleine huishoudens dan wel galerijwoningen. Het uitgangspunt is om een optimale scheiding van afval en vermindering van restafval te realiseren, zodat milieudoelstellingen worden gehaald en we grip houden op de kosten. In 2024 zal het beleid en uitvoering worden geëvalueerd. Deze evaluatie zal uitwijzen of aanpassing van het beleid nodig is.

Riool

De planning gaat uit van de inwerkingtreding van een nieuw Water- en Rioleringsplan (WRP) per 1 januari 2024. Op basis van dit kader wordt het meerjaren investeringsprogramma opgesteld. Riolering is immers leidend bij de volgorde van herinrichtingen van de openbare ruimte. Op dit moment is nog niet duidelijk of dit nieuwe WRP extra investeringen met zich mee gaat brengen en welke effecten dit heeft op de rioolheffing.

Groen

Groen (bomen, heesters en andere beplanting) krijgt in Landsmeer de komende jaren meer ruimte en aandacht. Uitgangspunt is om na een periode van bezuiniging, het groen in de gemeente weer op het oude niveau terug te brengen. Er was al extra budget opgenomen zodat iedere boom die wordt gekapt vervangen kan worden door een nieuwe. Daarnaast stellen wij voor om € 40.000 structureel extra te investeren in toekomstbestendig groenbeheer om genoemd uitgangspunt daadwerkelijk te kunnen realiseren.

Monumenten

Het vigerende monumentenbeleid in Landsmeer is op basis van vrijwilligheid. Dit beleid brengt risico's met zich mee voor wat betreft het behoud van ons overgebleven cultureel erfgoed. In 2025 wordt op basis van de nieuwe omgevingsvisie een voorstel voor aangepast beleid aan uw raad voorgelegd.

Sociaal domein

Nieuwe gemeentelijke taken

De komende periode worden aan individuele gemeenten geen nieuwe taken gegeven.

Opvang vluchtelingen Oekraïne

De gemeente heeft een aantal taken als het gaat om de opvang van ontheemden uit Oekraïne. Zo is de gemeente verantwoordelijk voor het bieden van onderdak en het verstrekken van voedsel en kleding. Ook moet de gemeente zorgen voor medische zorg en psychosociale hulpverlening.

Steeds grotere rol van gemeenten bij (maatschappelijke) calamiteiten

Er is een toenemende tendens om de gemeenten in te schakelen bij (maatschappelijke) calamiteiten. Voorbeelden uit het recente verleden zijn het ondersteunen van slachtoffers van de toeslagenaffaire en de verstrekking van de energietoeslag. Het laat zich moeilijk voorspellen maar we zullen hier rekening mee moeten gaan houden.

Rijksbeleid

Naast het overhevelen van taken zijn er andere ontwikkelingen vanuit het Rijk die beleidsinhoudelijk en/of financieel consequenties voor gemeenten hebben.

Brede SPUK-regeling

De brede SPUK-regeling is een specifieke uitkering voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. Deze is voor alle gemeenten beschikbaar gesteld om diverse afspraken uit te kunnen voeren. De afspraken zijn vastgelegd in het Hoofdlijnen Sportakkoord II, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Preventieakkoord. Op dit moment zijn wij deze ontwikkeling lokaal aan het vertalen en inrichten.

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is een akkoord dat op 3 februari 2023 is ondertekend door VNG, VWS, ZN (Zorgverzekeraars Nederland) en GGD GHOR Nederland. Het akkoord omvat afspraken over het bereiken van een gezonde generatie in 2040. Het biedt het fundament voor samenhangend gezondheidsbeleid en een samenhangende lokale aanpak op het gebied van gezondheid, sport en bewegen én sociale basis. Voor de uitvoering van de afspraken uit het GALA is van 2023 - 2026 circa € 300 miljoen per jaar beschikbaar voor gemeenten via een Brede Specifieke Uitkering (SPUK). Het GALA is gericht op het bouwen aan het fundament voor een gerichte lokale en regionale aanpak van preventie, gezondheid en sociale basis. In de regio werken we samen met alle betrokken partijen om vorm te geven aan de uitgangspunten.

Integraal Zorgakkoord (IZA)

Het Integraal Zorgakkoord (IZA) is een akkoord tussen de overheid en verschillende partijen in de zorgsector. Het akkoord is bedoeld om de zorg betaalbaar te houden en de kwaliteit van de zorg te verbeteren. In het akkoord worden afspraken gemaakt over onder andere de bekostiging van de zorg, de arbeidsmarkt in de zorg en de aanpak van specifieke problemen in de zorg.

Een aantal belangrijke afspraken zijn:

- Er komt extra geld voor de ouderenzorg en de geestelijke gezondheidszorg.
- Er wordt geïnvesteerd in preventie en gezondheidsbevordering.
- Er komt meer aandacht voor de aanpak van wachttijden in de zorg.
- Er wordt gewerkt aan het terugdringen van de regeldruk in de zorg.

De gemeente Purmerend is namens de regio gemandateerd om samen met vijftien zorgpartijen (waaronder; verzekeraars, ziekenhuizen, ggz, huisartsen, ouderenzorg, zorginstituut,

(wijk)verpleging en verzorging, medische specialisten, NZa en de patiëntenfederatie) verder vorm hieraan te geven in onze regio.

WMO

De beschikbaarheid van Wmo-voorzieningen staat door de stijging van het gebruik onder druk. Vooral de vraag naar huishoudelijke ondersteuning is sterk gestegen sinds de invoering van het inkomensafhankelijke Wmo-abonnementstarief van €19 per maand. Er zijn plannen om het abonnementstarief voor de Wmo af te schaffen. Het is nog niet bekend wat hiervoor in de plaats komt. Op de langere termijn kan dit voor de gemeente Landsmeer betekenen dat minder mensen gebruik van maken van WMO-voorzieningen.

Jeugdhulp

De 'Hervormingsagenda Jeugd' is een plan van de overheid om de jeugdzorg te verbeteren. Het plan is opgesteld naar aanleiding van de decentralisatie van de jeugdzorg in 2015. De hervormingsagenda bevat verschillende maatregelen om de jeugdzorg te verbeteren, zoals het versterken van de positie van ouders en kinderen, het verminderen van administratieve lasten en het verbeteren van de samenwerking tussen verschillende partijen in de jeugdzorg.

Integraal Huisvestingsplan

De bedragen die in deze Perspectiefnota betreffende het Integraal Onderwijshuisvesting Plan (IHP) zijn opgenomen zijn gebaseerd op de eerste schets. Deze schets wordt nog besproken met de scholen. Het kan dus zijn dat er in de eindversie van het IHP andere (financiële) keuzes gemaakt gaan worden. We zijn nog steeds voornemens om het IHP in oktober 2023 aan uw raad voor te leggen. Dat is het moment om met elkaar in gesprek te gaan over onderwijshuisvesting.

Financiën

Financiën

Het college vindt dat de consequenties van gemaakte beleidskeuzes inzichtelijk moeten zijn en voert een transparant financieel beleid. Meevallers binnen een programma worden ingezet om tegenvallers binnen datzelfde programma te compenseren. De financiële huishouding wordt stapsgewijs opgeschoond om aan dit uitgangspunt én alle regelgeving te voldoen. De huidige instabiliteit op de afdeling financiën zal daarvoor moeten worden opgelost en de financiële verordening in samenspraak met de raad herzien. Dit alles zal leiden tot een soepele en efficiënte P&C-cyclus, die noodzakelijk is om een sluitend begrotingsbeleid te kunnen voeren

Personeel en organisatie

We zijn trots op onze gemeentelijke organisatie. Hoewel het op veel plekken goed gaat, staat de organisatie al meerdere jaren onder aanzienlijke druk. De situatie op de arbeidsmarkt en het vertrek van kennis en kunde naar andere gemeenten of andere overheidsinstellingen, zorgen op meerdere plekken binnen de organisatie voor stagnatie. De ingehuurde *corporate recruiter* heeft er de afgelopen maanden wel voor gezorgd dat een heel aantal vacatures weer ingevuld zijn. Daarbij is het helaas niet zo dat we daarmee weer direct op stoom zijn. Onervarenheid binnen de beleidsterreinen, gebrek aan ervaring binnen een gemeente en een inwerktraject zorgen ervoor dat het langer duurt voordat iemand op stoom is en eventuele achterstanden kan wegwerken. Dit zal de komende tijd merkbaar blijven.

De druk op de organisatie zorgt bij sommige collega's ook voor een privé-werkbalans die steeds meer onder druk komt te staan, hetgeen een belangrijk punt van aandacht is. Daarnaast is het belangrijk om oog te hebben voor de collega's die blijven, waar (te)veel van gevraagd is; een situatie die nog wel even zal voortduren. Daarmee moeten we waken voor meer vertrek van medewerkers.

Omdat we op bepaalde plekken binnen de organisatie zien dat we niet volledig aan de (wettelijke) taken kunnen voldoen, is het belangrijk om een goed inzicht te hebben in het realisatievermogen van onze organisatie. Het management team is op dit moment bezig om het realisatievermogen van de organisatie in beeld te brengen. De uitkomst van dit traject zal, zoals reeds aangegeven, worden gepresenteerd en besproken met de gemeenteraad. Er worden dan ook voorstellen gedaan om op de conclusies in te spelen.

Lokale lasten en baten

De wens van de raad om de Onroerende Zaak Belasting (OZB) met niet meer dan de gebruikelijke indexering (een correctie voor de inflatie) te verhogen, kan op gespannen voet komen te staan met de oplopende kosten waar wij als gemeente mee te maken krijgen. Desalniettemin zijn wij erin geslaagd aan deze wens in deze Perspectiefnota tegemoet te komen. De structurele inkomsten en structurele uitgaven zijn hierin immers, op één jaar na, in balans.

Onze baten bestaan voor ruim 60% uit het door het Rijk gefinancierde gemeentefonds. Daarna komt ongeveer 15% uit de OZB, ruim 10% uit de riool- plus afvalstoffenheffing en ongeveer 10% aan inkomens- plus bijstandsregelingen. Die laatste twee categorieën zitten in een gesloten systeem. Dat wil zeggen dat deze inkomsten en uitgaven tegen elkaar weg moeten vallen. Het overige percentage aan baten is gelegen in kleinere belastingen, leges, grondexploitaties, huur en pacht.

Aan de lastenkant van de gemeente staan voorzieningen voor onze inwoners, verenigingen en bedrijven. Wij zijn trots op het hoge voorzieningenniveau en blijven scherp op de balans tussen de lokale lasten en baten.

Indexering en inflatie

De Begroting 2023 is op basis van de september-circulaire 2022 toekomstbestendig geïndexeerd. De indexering werd toen geheel gecompenseerd door het Rijk. Dit is ook ons uitgangspunt voor de Begroting 2024. Behalve de financiële gevolgen van de nieuwe CAO (€ 200.000 per jaar structureel met terugwerkende kracht vanaf januari 2023), is daarom in deze Perspectiefnota verder geen indexering toegepast.

MJOP (Meerjaren Onderhouds Planning)

op 17 februari 2022 is het MJOP 2022-2025 vastgesteld door de raad, maar was tevens gewezen om het benodigde extra onderzoek naar de staat van onderhoud van het zwembad De Breek. Inmiddels zijn de werkzaamheden aan het zwembad afgerond en is alles binnen het MJOP 2022-2025 gebleven qua kosten. Daarmee moeten we wel voorzichtig blijven en de juiste afwegingen maken om de komende jaren binnen deze ramingen in het MJOP te blijven. Verdere stijging van kosten, door de inflatie, zou kunnen betekenen dat we het MJOP weer tegen het licht moeten houden en moeten actualiseren. Vooralsnog compenseren we hogere kosten door afwegingen en onderhandelingen met partijen bij de uit te voeren werkzaamheden. Wij houden dit nauwlettend in de gaten en zullen bij uw raad terugkomen indien wij zien dat inflatie ons achterhaald op het eerder vastgestelde MJOP.

Het financieel perspectief

Budgettair beeld

Onderstaande tabel toont het actueel budgettair beeld van de begroting 2024 - 2027 en hoe dit resultaat tot stand is gekomen. De peilmomenten daarbij zijn de primaire begroting 2023 en de structurele doorwerkingen uit de eerste Berap 2023. In het overzicht 'Ontwikkelingen' is de structurele doorwerking van de Berap per programma inzichtelijk gemaakt, als ook de overige ontwikkelingen die wij op ons af zien komen. In het jaar 2024 is het totale resultaat € 50.000 positief. Ook meerjarig blijft de trend positief, behalve 2026. Dit is gelegen in het feit dat de mei-circulaire in 2026 een minder hoge uitkering laat zien dan de andere jaren, terwijl er voor 2027 juist weer een hogere uitkering wordt gegeven (zie de post 'verwerking mei-circulaire 2023' in de tabel 'Ontwikkelingen meerjarig' bij het programma Financiën).

Bedragen * € 1.000

Budgettair beeld meerjarig	2024	2025	2026	2027
Primaire begroting	140	519	69	69
Totaal aan ontwikkelingen	-90	-338	-499	44
Saldo Perspectiefnota 2024	50	181	-430	113

Ontwikkelingen

Onderstaande tabel geeft een weergave van de ontwikkelingen binnen de verschillende programma's. Als laatst wordt in deze tabel het budgettair beeld gepresenteerd inclusief de ontwikkelingen en zaken die wij op ons af zien komen. Dit is de actuele stand van de begroting 2024-2027 zonder deze in te kleuren met wensen vanuit de verschillende beleidsvelden. Het is zichtbaar dat het resultaat alleen in 2026 nadelig is.

Ontwikkelingen meerjarig	2024	2025	2026	2027
Algemeen bestuur				
Structurele doorwerking 1 ^e Berap 2023	-39	-39	-39	-39
700 jaar dorp	50	50	50	0
Integrale veiligheid				
Ophogen bijdrage Veiligheidsregio ZaWa	-207	-232	-254	-257
Ruimtelijk domein				
Structurele doorwerking 1 ^e Berap 2023	-37	-37	-37	-37
Visie mobiliteit	30	0	0	0
Visie op economie, recreatie en toerisme	10	10	0	0
Onderzoek Reclame mast	10	0	0	0
Verwerking Meicirculaire (Wgv)	3	3	3	3
Overdragen werkzaamheden ODIJmond	-100	-100	-100	-100

Groenonderhoud	-40	-40	-40	-40
Sociaal domein				
Structurele doorwerking 1 ^e Berap 2023	-243	-243	-243	-243
Verwerking Meicirculaire	-190	-281	95	95
Integraal Huisvestingsplan (IHP)	0	-200	-225	-250
Financiën				
Structurele doorwerking 1 ^e Berap 2023	-60	-60	-61	-61
Verwerking Meicirculaire 2023	633	716	215	783
Personeelsbegroting ivm nieuwe CAO	-200	-200	-200	-200
Inzet stelpost loon-prijsstijgingen (GGD 3.0 Impuls bedrijfsvoering)	44	44	44	44
Inzet stelpost loon-prijsstijgingen (Budget Cliëntervaringsonderzoeken)	13	13	13	13
Inzet stelpost loon- prijsstijgingen (Structureel ophogen Veilig thuis)	26	26	26	26
Inzet stelpost loon-prijsstijgingen (Ophogen bijdrage Veiligheidsregio Z-W)	207	232	254	257
Totaal ontwikkelingen	-90	-338	-499	44
Budgettair beeld inclusief ontwikkelingen	50	181	-430	113

Toelichting ontwikkelingen

Hierna volgt een toelichting op de verschillende ontwikkelingen die genoemd zijn in de vorige tabel.

Algemeen Bestuur

Structurele doorwerking 1^e Berap 2023

In de 1^e Berap 2023 zijn een drietal posten in dit programma opgevoerd welke structureel doorwerken vanaf 2024 voor een totaalbedrag van - € 39K, te weten :

- Versterken griffie (- € 3K);
- Formatie raadsgriffier/plv griffier (- € 18K);
- Ophogen budget accountantskosten (- € 18K).

700 jaar dorp

In de jaarrekening 2022 is aan uw raad voorgesteld om uit het overschot in de jaarrekening een bestemmingsreserve 700 jaar Landsmeer in te stellen en hier € 100K in te storten. Dit betekent dat de eerder in de begroting 2023 opgenomen posten (3 keer € 50K) vrij vallen. Dit betekent dat de eerder opgevoerde posten als een positief bedrag zijn opgenomen in de tabel, hetgeen laat zien dat dit vrij besteedbare ruimte creëert in de jaren 2024, 2025 en 2026.

Integrale Veiligheid

Ophogen bijdrage Veiligheidsregio ZaWa

De raad heeft in juni ingestemd met verhogingen van de bijdrage aan de Veiligheidsregio Zaanstreek Waterland (VrZW). Deze bedragen zijn structureel opgenomen in deze perspectiefnota. Dit betreft de financiële verwerking van dit besluit in deze perspectiefnota. In het programma financiën treft u deze post ook aan, daar betreft het de inzet van de stelpost loon- en prijsstijgingen om deze structurele lasten te dekken.

Ruimtelijk Domein

Structurele doorwerking 1^e Berap 2023

In de 1^e Berap 2023 zijn een vijftal posten in dit programma opgevoerd welke structureel doorwerken vanaf 2024 voor een totaalbedrag van - € 37K, te weten :

- Bijstellen budget inhuur brugwachter (- € 3K);
- Ophogen bijdrage HHNK (- € 20K);
- Ophogen budget advies door derden (- € 6K);
- Verwerking december-circulaire (Wkb) (€ 2K);
- Verwerking december-circulaire (WgV) (- € 10K).

Visies en onderzoek

In de jaarrekening 2022 is aan uw raad voorgesteld om uit het overschot in de jaarrekening een bestemmingsreserve 'Visies en onderzoek' in te stellen en hier € 50K in te storten. Dit betekent dat de eerder in de begroting 2023 opgenomen posten voor de verschillende visies en het onderzoek naar de reclamemast vrij vallen. En dat betekent dat de eerder opgevoerde posten als een positief bedrag zijn opgenomen in de tabel, hetgeen laat zien dat dit vrij besteedbare ruimte creëert in de jaren 2024 en 2025. De posten die hier voor opgenomen waren in 2023 vallen buiten de scope van deze perspectiefnota, maar zullen indien uw raad akkoord gaat met het instellen van de reserve bij het vaststellen van de jaarrekening 2022 worden verwerkt.

Verwerking Mei-circulaire (Wgv)

Er is door het Ministerie geconstateerd dat de structurele middelen in het kader van de Wet goed verhuurderschap (Wgv) niet op de juiste wijze zijn verdeeld. In de 1^e Berap 2023 treft u deze post aan vanuit de december-circulaire 2022, echter in de mei-circulaire 2023 vindt er dus een correctie plaats op het eerder opgenomen bedrag. Kortom, in de mei-circulaire corrigeert het Ministerie dit.

Overdragen werkzaamheden ODIJmond

Voor de vergunningverlening en handhaving op het gebied van bouw- en ruimtelijke ordening is de organisatie, samen met een externe partij, aan het onderzoeken of de werkzaamheden op dit gebied kan worden overgedragen aan de Omgevingsdienst IJmond. Vooruitlopend op de uitkomsten hebben wij reeds wel een indicatief bedrag opgenomen. Richting de begroting 2024 zullen wij hier meer inzicht in hebben.

Groenonderhoud

Groen krijgt in Landsmeer de komende jaren meer ruimte en aandacht. Uitgangspunt is om na een periode van bezuiniging het groen in de gemeente weer op het oude niveau terug te brengen. Er was al extra budget opgenomen zodat iedere boom die wordt gekapt vervangen kan worden door een nieuwe. Daarnaast stellen wij voor om € 40K structureel extra te investeren in toekomstbestendig groenbeheer om genoemd uitgangspunt daadwerkelijk te kunnen realiseren.

Sociaal Domein

Structurele doorwerking 1^e Berap 2023

In de 1^e Berap 2023 zijn een negental posten in dit programma opgevoerd welke structureel doorwerken vanaf 2024 voor een totaalbedrag van - € 243K, te weten :

- Budget clientervaringsonderzoeken (CEO) (- € 13K);
- DVO regionaal contractmanagent Jeugd en WMO (- € 30K);
- GGD 3.0 impuls bedrijfsvoering (- € 44K);
- Ophogen budget Woningaanpassingen (- € 50K);
- Respijtzorg het Buitenhuis (- € 11K);
- Structureel ophogen kosten crisishulp jeugd (- € 9K).
- Structureel ophogen VeiligThuis (- € 26K);
- Verwerking december-circulaire (combinatiefuncties) (- € 55K);
- Versterking antidiscriminatie voorzieningen (- € 5K);

Verwerking Mei-circulaire

Binnen het Sociaal Domein zijn er in de meicirculaire gelden beschikbaar gesteld voor verschillende doeleinden. In deze post treft u het effect aan van deze posten op de mutatie uitkering (het verschil tussen de december-circulaire 2022 en de mei-circulaire 2023) van de algemene uitkering. De mutatie van de algemene uitkering tref u aan in het programma financiën.

Integraal Huisvestingsplan (IHP)

De bedragen die in deze Perspectiefnota betreffende het Integraal Onderwijshuisvesting Plan (IHP) zijn opgenomen, zijn gebaseerd op de eerste schets.

Financiën

Structurele doorwerking 1^e Berap 2023

In de 1^e Berap 2023 is in het programma Financiën enkel een structurele doorwerking voor wat betreft de verwerking van de december-circulaire. Deze bedroeg voor 2023 € 47K negatief en vanaf 2024 bedraagt deze ruim € 60K negatief.

Verwerking Mei-circulaire

In het programma Financiën is het totaalverschil van de algemene uitkering opgenomen. Dit betreft het verschil tussen de meicirculaire 2023 en decembercirculaire 2022. De bedragen in de programma's Ruimtelijk Domein en Sociaal Domein moeten hiermee in samenhang gezien worden.

Personeelsbegroting i.v.m. nieuwe CAO

In de begroting 2023 is gerekend met een indexatie van 5,1% op de salarislasten. Inmiddels is de nieuwe CAO bekrachtigd en is deze in werking getreden met terugwerkende kracht vanaf 2 januari 2023. Voor onze personeelsbegroting is uitgerekend dat wij komen tot een gemiddelde stijging van 7,925%. Dat betekent dat wij 2,8% zijn achtergebleven op onze personeelslasten. Dit bedrag hebben wij voor 2024 tot en met 2027 bijgesteld en dit leidt tot een verhoging van € 200K structureel t.o.v. hetgeen wij in de begroting 2023 hadden opgenomen. Voor het jaar 2023 zal dit in de 2^e Berap worden bijgesteld.

Inzet stelpost loon- en prijsstijgingen

In het verleden is er voor gekozen om een stelpost loon- en prijsstijgingen in te stellen, hier wordt jaarlijks een structureel bedrag in gestort vanuit de indexering op de OZB. Deze stelpost kan worden ingezet om prijsstijgingen te kunnen dekken. In deze perspectiefnota is gekozen om voor een aantal verhogingen deze stelpost in te zetten. Deze wordt ingezet om de volgende structurele verhogingen te dekken:

- GGD 3.0 impuls bedrijfsvoering (structurele doorwerking 2024, vanuit de 1^e Berap 2023);
- Budget clientervaringsonderzoeken (structurele doorwerking 2024, vanuit de 1^e Berap 2023);
- Structureel ophogen VeiligThuis (structurele doorwerking 2024, vanuit de 1^e Berap 2023);
- Ophogen bijdrage Veiligheidsregio ZaWa (structurele verhoging van de bijdrage VrZW).